

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

Statsbudsjettet 2011

Tildelingsbrev til Gassnova SF

Innhold

1.	Innledning	2
2.	Formål og hovedoppgaver	2
3.	Disponible midler, bevilgninger og fullmakter	2
3.1	Fond for CLIMIT (kap. 1833, post 50)	3
3.2	CO ₂ -håndtering (kap. 1833, post 21)	4
3.3	Administrasjon, Gassnova SF (kap. 1833, post 70)	4
3.4	Fullmakter knyttet til Gassnova (kap. 1833, post 70)	5
4.	Mål og resultatkrav	5
4.1	CLIMIT-programmet	5
4.2	CO ₂ -håndteringsprosjekter	7
4.2.1	Teknologisenter for CO ₂ -fangst på Mongstad (TCM DA)	7
4.2.2	Fullskala CO ₂ -håndtering på Mongstad	8
4.2.3	CO ₂ -håndtering på Kårstø	9
4.2.4	Transport og lagring av CO ₂	9
4.3	Rådgivende oppgaver	10
5.	Andre innsatsområder	11
5.1	Kommunikasjon og informasjon	11
5.2	Risikostyring	11
5.3	Etiske retningslinjer og oppfølging av tverrgående hensyn	11
6.	Rapportering og budsjett	11
6.1	Gassnova SF – rapportering og oppdatering av driftsbudsjett	11
6.2	Gassnova SF – budsjettforslag for 2012	12
6.3	CO ₂ -håndteringsprosjekter – kvartals- og årsrapportering	12
6.4	Fond for CLIMIT – årsrapportering	12
6.5	Planer i henhold til § 9 i Vedtekter for Gassnova	13
6.6	Anslag til statsbudsjettet	13
6.7	Rapportering til statsregnskapet og kapitalregnskapet	14
7.	Dialog og planlagte møter	14
8.	Tildeling	14

1. Innledning

Olje- og energidepartementet (OED) legger med dette frem tildelingsbrev til Gassnova SF (Gassnova) for 2011.

Det vises til Prop. 1 S (2010-2011) fra OED og Innst. 9 S (2010-2011). Tildelingsbrevet utfyller de føringer og mål som ligger i Prop. 1 S (2010-2011), samt føringer fra foretaksmøtet. I tildelingsbrevet legges premissene for hvilke hovedoppgaver Gassnova skal utføre i 2011, hvilke resultatkrav som skal oppfylles og hvordan rapporteringen skal foregå. Det vises også til vedtekter for Gassnova, jf. vedlegg 1.

2. Formål og hovedoppgaver

Gassnovas formål og hovedoppgaver knytter seg til å:

1. Forvalte statens interesser knyttet til CO₂-håndtering og gjennomføre de prosjektene som foretaksmøtet bestemmer.
2. Gi råd til Olje- og energidepartementet i spørsmål vedrørende CO₂-håndtering.
3. Bidra til teknologiutvikling og kompetanseoppbygging gjennom konkrete CO₂-håndteringsprosjekter og gjennomføring av CLIMIT-programmet.

Foretaksmøtet har besluttet at Gassnova skal forvalte statens interesser i følgende CO₂-håndteringsprosjekter:

- a. Teknologisenter for CO₂-fangst på Mongstad (TCM).
- b. Fullskala CO₂-fangst på Kårstø.
- c. Transport og lagring av CO₂ fra Mongstad og Kårstø.

I tillegg har Gassnova hatt i oppgave å bistå Olje- og energidepartementet i spørsmål vedrørende Steg 2 på Mongstad, og denne oppgaven videreføres i 2011.

Det vises for øvrig til St.prp. nr. 49 (2006-2007) om samarbeid om håndtering av CO₂ på Mongstad, jf. Innst. S. nr. 205 (2006-2007) og St.prp. nr. 38 (2008-2009) om investering i teknologisenter for CO₂-håndtering på Mongstad.

3. Disponible midler, bevilgninger og fullmakter

Disponible midler, bevilgninger og fullmakter som stilles til rådighet skal disponeres i samsvar med bevilgningsreglementets bestemmelser, regelverk for Gassnovas forvaltning av tilskudd til teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂ (CLIMIT) og de forutsetninger som er lagt til grunn i budsjettproposisjon, budsjettinnstilling, stortingsvedtak og beslutninger i foretaksmøte.

Det forutsettes at Gassnova forestår utbetaling og regnskapsføring knyttet til CO₂-håndteringsprosjektene, herunder fører oversikt over forpliktelsene knyttet til prosjektene. Det skal føres separat regnskap for CO₂-håndteringsprosjektene spesifisert for hvert prosjekt i tråd med inndelingen under kap. 1833. Regnskapene for CO₂-håndteringsprosjektene skal holdes adskilt fra statsforetakets regnskap.

Gassnova har ansvar for å planlegge aktivitetene innenfor gjeldende bevilgning. Departementet og Riksrevisjonen kan iverksette tiltak for å se til at statsmidler som ytes, nyttes etter forutsetningene. Dersom det oppstår en situasjon hvor det er behov

for å søke tilleggsbevilgning, skal OED kontaktes snarest og før utgiftene pådras. Det vises til nærmere beskrivelse under pkt. 6.6.

Virksomheten skal sørge for en effektiv organisering og bruk av virkemidler som gir god bruk av ressursene.

3.1 Fond for CLIMIT (kap. 1833, post 50)

Fondet for miljøvennlig gassteknologi (Gassteknologifondet) ble opprettet 1. juli 2004 med en fondskapital på 2 mrd. kroner, jf. St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003-2004). Rentesatsen for fondet er av Finansdepartementet fastsatt til 4,59 pst. p.a. fra 1. juli 2004 til 1. juli 2014. Hoveddelen (80,8 mill. kroner) av den årlige avkastningen fra Gassteknologifondet overføres til Fond for CLIMIT som disponeres av Gassnova. Resten av den årlige avkastningen (11 mill. kroner) skal dekke administrative kostnader knyttet til Gassnovas utførelse av sekretariatsfunksjonen for CLIMIT. Rammene for bruken av midler fra Fond for CLIMIT er nedfelt i vedtektene for fondet, jf. vedlegg 2.

Midlene i Fond for CLIMIT skal i 2011 benyttes til å støtte prosjekter for forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologier for fangst og lagring av CO₂ fra kraftproduksjon basert på fossile brensler, samt industriutslipp. Mandatet for CLIMIT ble i 2010 utvidet til også å gjelde teknologi for CO₂-håndtering av industriutslipp. ESA godkjente utvidelsen av støtteberettigende tiltak i vedtak av 15. september 2010. Det skal føres separat regnskap for Fond for CLIMIT som holdes adskilt fra statsforetakets regnskap.

Budsjettert ramme for Fond for CLIMIT som stilles til disposisjon for Gassnova i 2011 er som følger:

	Kroner
A Inngående balanse i Fond for CLIMIT per 1.1.2011	349 445 117
B Budsjetterte inntekter, andel av avkastningen fra gassteknologifondet	80 800 000
<i>Sum</i>	430 245 117
C Forpliktelser ved utgangen av 2010	150 444 558
D Budsjettert disponibel ramme for Fond for CLIMIT for 2011	279 800 559

Ad. punkt A: CLIMIT-fondets samlede midler, innestående på fondets konto i Norges Bank, per 1.1.2011.

Ad. punkt B: Andel av budsjetterte inntekter fra avkastningen på Gassteknologifondet. Resterende 11 mill. kroner inngår i driftstilskuddet til Gassnova, jf. kap. 1833, post 70. Olje- og energidepartementet vil overføre avkastningen til Fond for CLIMIT.

Ad. punkt C: Forpliktelser som er pådratt i 2010 eller tidligere og som skal dekkes i 2011 eller senere terminer - foreløpig tall.

Ad. punkt D: Gassnova gis fullmakt til å pådra forpliktelser for Fond for CLIMIT innenfor ovennevnte disponible ramme. Det understrekes at utbetalingen av midler må holdes innenfor disponible midler på fondet.

3.2 CO₂-håndtering (kap. 1833, post 21)

Budsjettildeling og -fordeling (i kroner):

Post	Betegnelse	Beløp
21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres.....	1 485 000 000
	<i>Mongstad Fullskala</i>	725 000 000
	<i>Transport og lagring av CO₂ fra Mongstad</i>	750 000 000
	<i>Oppfølging av TCM DA</i>	10 000 000

I tillegg til ovennevnte bevilgninger for 2011 vil Gassnova ha mulighet til å søke om å få overført ubrukt bevilgning fra 2010 under kap. 1833, post 21 etter at regnskapet for 2010 er avsluttet.

Eventuelle avvik fra budsjett og aktivitetsplaner skal meddeles OED umiddelbart. Overføring av bevilgninger til Gassnova til dekning av utgifter knyttet til CO₂-håndteringsprosjektene vil bli foretatt av OED på grunnlag av anmodninger fra Gassnova. Gassnova må videreføre praksis med separat bankkonto for disse midlene. Renteinntekter som er opptjent på ovennevnte bankkonto skal ved slutten av året tilbakeføres til Olje- og energidepartementets konto nr. 6345.05.08219.

3.3 Administrasjon, Gassnova SF (kap. 1833, post 70)

I henhold til St.prp. nr. 49 (2006-2007), skal organiseringen av statens deltakelse i CO₂-håndteringsprosjektene ta utgangspunkt i at staten skal være i stand til å ivareta sine interesser og oppgaver på en hensiktsmessig og effektiv måte. Olje- og energidepartementet legger vekt på at Gassnova er organisert på en måte som sikrer ivaretagelse og oppbygging av foretakets kompetanse og erfaring fra prosjekter der Gassnova forvalter statens interesser. Det er en viktig oppgave å sikre at hensynet til forsvarlig kostnadskontroll på vegne av staten ivaretas.

Det bevilges 92 mill. kroner til administrasjon av Gassnova for 2011.

Bevilgningen inkluderer investeringer, øvrige utgifter til egen organisasjon og eksterne tjenester knyttet til driften av selskapet. Midlene skal benyttes til Gassnovas formål og oppgaver, herunder deltakelse og ivaretagelse av statens interesser i prosjektene som foretaksmøtet bestemmer.

Gassnovas organisasjon skal ikke gå utover rammene som følger av administrasjonsbudsjettet. Gassnovas virksomhet er merverdiavgiftspliktig. Det bes om at Gassnova fakturerer OED for tjenester Gassnova utfører for departementet i tråd med avtalt budsjett. Ovennevnte ramme inkluderer merverdiavgift. Gassnova bestemmer selv om oppsamlet driftsoverskudd skal fordeles til spesifiserte avsetninger, for eksempel til å dekke fremtidige underskudd til investeringer og lignende. Oppsamlede midler knyttet til drift og administrasjon skal ikke tilbakeføres til staten.

3.4 Fullmakter knyttet til Gassnova (kap. 1833, post 70)

For å holde Gassnovas drift stabil og effektiv, gis Gassnova fullmakt til å pådra forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 1833, post 70, jf. Forslag til vedtak VI i Prop. 1 S (2010-2011) fra OED og Innst. 9 S (2010-2011). Fullmakten har en grense på 20 mill. kroner. Videre vises det til pkt. 2.3 i Finansdepartementets rundskriv R-110/2005.

Gassnova gis fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret med følgende vilkår:

- Leieavtalene og avtalene om kjøp av tjenester må gjelde anskaffelser til den ordinære driften.
- Utgiftene i forbindelse med avtalen må kunne dekkes innenfor et uendret bevilgningsnivå for budsjettposten i hele avtaleperioden.
- For alle avtaler utover budsjettåret, må behovet for oppsigelsesklausuler nøye vurderes. Hensynet til den fremtidige handlefriheten skal veie tungt ved vurderingen. Særlig gjelder dette ved langsiktige avtaler.

Videre gis Gassnova fullmakt til å igangsette utredninger og informasjonsinnsamling på eget initiativ og innenfor driftsbudsjettets ramme for å bringe tilveie kunnskap som kan styrke selskapets evne til å rådgi Olje- og energidepartementet.

4. Mål og resultatkrav

4.1 CLIMIT-programmet

Forskning og utvikling innenfor CO₂-håndteringsteknologier er en viktig del av regjeringens satsing på fangst og lagring av CO₂. CLIMIT er det nasjonale programmet for forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologier for fangst, transport og lagring av CO₂. Programmet ble i 2010 utvidet og omfatter nå utvikling av miljøvennlige teknologier, herunder spesielt utprøving og demonstrasjon av nye teknologiske løsninger for CO₂-håndtering fra gass- og kullkraft, samt industriutslipp. Programmet omfatter Norges forskningsråds støtte til forskning og utvikling innenfor området (FoU-delen), samt Gassnovas støtte til demonstrasjon og kommersialisering (demo-delen). Gassnova har det overordnede ansvaret for programmet.

FoU-delen finansieres av bevilgninger fra OED til Forskningsrådet over statsbudsjettet, mens demo-delen finansieres av avkastningen fra Gassteknologifondet som kanaliseres til Fond for CLIMIT.

Norges forskningsråd og Gassnova har i fellesskap ansvaret for sekretariatet for CLIMIT. Sekretariatet skal bestå av fagpersonell fra Forskningsrådet og Gassnova. Sekretariatet skal ledes av Gassnova. I tråd med ovenstående rapporteringsrutiner, har Gassnova ansvaret for å koordinere de ulike aktivitetene i CLIMIT-programmet. Sekretariatsrutinene i CLIMIT skal sikre tilstrekkelig informasjonsflyt og medvirkning fra begge organisasjoner i forhold til både tilskuddsvirksomhet, planlegging og strategi.

Sekretariatet skal ha følgende hovedoppgaver:

- Forestå daglig drift av programmet.
- Utarbeide utkast til programplan og handlingsplaner som fremlegges programstyret for godkjenning.
- Realisere handlingsplaner gjennom proaktiv kontakt med søkerbedrifter og institusjoner.
- Motta og behandle søknader og lage innstilling til programstyret.
- Utarbeide tilskuddsbrev og kontrakter basert på føringer gitt av programstyret.
- Følge opp prosjekter løpende.
- Rapportere resultater og måloppnåelse.

Det er programstyret som godkjenner prosjekttildelinger basert på innstillinger fra sekretariatet. Tilskuddsvirkningen må skje innenfor rammen av EØS-avtalens statsstøtteregulering, jf. Regelverk for Gassnovas forvaltning av tilskuddet til miljøvennlig teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂ (vedlegg 6).

Støtte til FoU-prosjekter tildeles fra Forskningsrådets CLIMIT-bevilgning, mens støtte til demo-prosjekter tildeles fra Fond for CLIMIT ved Gassnova.

CLIMIT i Gassnova skal stille krav til søknaden om at prosjektansvarlig (søker) skal være en bedrift eller forskningsinstitusjon etablert i Norge, og at prosjektet skal bidra vesentlig til kompetanseutvikling i Norge.

Olje- og energidepartementet legger til grunn at Gassnova setter av administrative ressurser til å følge opp arbeidet knyttet til CLIMIT-programmet.

I henhold til gjeldende programplan for CLIMIT, kan støtte til prosjekter gis innenfor følgende områder:

- CO₂-fangst før, under eller etter kraftproduksjon, eller fra industriutslipp.
- Transport og langtidslagring av CO₂ i form av enten injeksjon, lagring eller andre bruksområder.
- Andre relevante teknologielementer i CO₂-kjeden.

I tildelingen av prosjektstøtte skal det stilles strenge krav til teknologienes kommersielle potensial. Gjennom sekretariatsfunksjonen for CLIMIT, forutsettes Gassnova å benytte en aktiv arbeidsform, og skal i tillegg til å behandle søknader om støtte til tiltak ta nødvendige initiativer, igangsette prosesser og kartlegge behov knyttet til utviklingen av teknologier for fangst, transport og lagring av CO₂ fra fossil kraftproduksjon og industriutslipp. Ved utsettelse av oppdrag gjelder statens regelverk for offentlige anskaffelser som bygger på hovedprinsippet om konkurranse.

Olje- og energidepartementet legger til grunn at Forskningsrådet, NVE, Enova og Gassnova kostnadsfritt skal kunne få innsyn i, og eventuelt delta i, hverandres programmer og prosjekter som finansieres med bevilgninger fra Olje- og energidepartementet. Det forutsettes at partene selv avklarer nærmere hvilke programmer og prosjekter dette kan gjelde og på hvilken måte dette skal foregå.

Kunnskap om miljøeffekter ved CO₂-håndtering skal stilles til rådighet for relevante myndighetsorganer og Gassnova. Dette skal sikres gjennom avtale med partnere i CLIMIT engasjementsprosessen.

4.2 CO₂-håndteringsprosjekter

Satsingen på utvikling og realisering av teknologier for fangst, transport og lagring av CO₂ er en sentral del av regjeringens energi- og klimapolitikk. Det er en målsetting at satsingen bidrar til at teknologier for fangst og lagring av CO₂ får bred anvendelse. Gassnova skal legge til rette for at statens deltakelse i CO₂-håndteringsprosjekter kan nyttiggjøres best mulig, bl.a. gjennom kunnskapsspredning. Det er også viktig at Gassnova sikrer forsvarlig kostnadskontroll av prosjektene på vegne av staten.

St.meld. nr. 9 (2002-2003) Om innenlands bruk av naturgass mv., St.meld. nr. 47 (2003-2004) Om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologiar mv., St.prp. nr. 49 (2006-2007) Samarbeid om håndtering av CO₂ på Mongstad, St.prp. nr. 38 (2008-2009) Investering i teknologisenter for CO₂-håndtering på Mongstad, Prop. 125 S (2009-2010) og Prop. 1 S (2010-2011) fra Olje- og energidepartementet er alle grunnlagsdokumenter som inneholder betraktninger og føringer av betydning for Gassnovas virksomhet.

Gassnova skal sørge for at anskaffelser knyttet til oppdragene følger regler om offentlige anskaffelser i alle prosjekter foretaket har prosjektansvar.

Gassnova skal i alle prosjekter rapportere om status og legge fram oppdatert arbeidsprogram og kostnadsanslag for OED i henhold til omforent rapporteringsplan og tildelingsbrev. Gassnova skal påse at oppdraget og prosjektet gjennomføres med høyeste krav til renommé, integritet og etisk standard.

4.2.1 Teknologisenter for CO₂-fangst på Mongstad (TCM DA)

Staten og Statoil inngikk høsten 2006 en gjennomføringsavtale om håndtering av CO₂ på Mongstad (Gjennomføringsavtalen), jf. St.prp. nr. 49 og Innst. S. nr. 205 (2006-2007). I henhold til Gjennomføringsavtalen, skal det etableres et teknologiselskap som skal eie og drive testanlegg for CO₂-fangst på Mongstad. Formålet er å vinne kunnskap og utvikle løsninger som kan redusere kostnader og teknisk og økonomisk risiko knyttet til fullskala CO₂-fangst, jf. St.prp. nr. 38 (2008-2009) og Innst. S. nr. 206 (2008-2009).

Gassnova har i oppgave å forvalte statens interesser i teknologiselskapet. Partene i teknologiselskapet inngikk deltakeravtale og fattet investeringsbeslutning for teknologisenteret våren 2009. Samtidig ble selskapsavtale inngått, jf. St.prp. nr. 38 (2008-2009). Staten, ved OED, står som deltaker i både selskapsavtalen og deltakeravtalen for TCM DA, og det fremgår av begge avtalene at Gassnova forvalter statens deltakerandel. Deltakeravtalen regulerer alle relevante forhold knyttet til utbygging og drift av teknologisenteret.

Staten og Statoil har en eierandel på henholdsvis 75,12 pst. og 20 pst. i TCM DA. I tillegg har Shell og Sasol andeler på 2,44 pst. hver.

Gassnova skal sikre statens interesser i oppfølgingen av Gjennomføringsavtalen med sidebrev, deltakeravtale og andre relevante avtaler i forbindelse med TCM, herunder sikre statens behov for forsvarlig kostnadskontroll.

Gassnova skal etablere ryddige og forutsigbare rutiner for rapportering om oppfølgingen av TCM til departementet.

Det fremgår av deltakeravtalen for TCM DA at Statoil er operatør for utbyggingsfasen. Operatøren vil rapportere til det øverste styringsorganet i teknologiselskapet, selskapsmøtet. Av deltakeravtalen fremgår det at Gassnovas representant leder selskapsmøtet. Selskapsmøtet har utnevnt en representant fra Gassnova til administrerende direktør for TCM DA.

Industrielle selskapers deltakelse i TCM DA skal bidra til å sikre teknologisenteret industriell og teknologisk kompetanse, samt tilføre kunnskap og erfaring om gjennomføring av store prosjekter. Gassnova skal arbeide for å rekruttere nye eiere til TCM DA. Før eventuelle avtaler med nye deltakere inngås, skal betingelser avklares og avtaleutkast forelegges OED. Videre skal Gassnova holde departementet orientert om foretakets arbeid med beslutningsgrunnlag for økt industriell deltakelse og innhente godkjenning fra OED før ev. endringer i deltakerandeler i TCM DA vedtas. Rekruttering av nye medeiere i TCM DA skal skje i tråd med regelverket for offentlig støtte, jf. ESAs godkjenning av støtte til teknologiselskapet av juli 2008.

Det er vedtatt en låneramme på 880 mill. kroner under kap. 1833, post 72 Lån, TCM DA, knyttet til realisering av teknologisenteret for 2011. OED vil forestå utbetalinger innenfor lånerammen til TCM DA i henhold til inngått låneavtale mellom TCM DA og staten v/OED av 18. desember 2009. Gassnova skal levere oppdaterte budsjettestimater for disse utbetalingene i henhold til plan som er beskrevet i kap. 6.6.

Budsjettanslagene baserer seg på en statlig andel på 75,12 pst. Det vises til Prop. 44 S (2009-2010), der det legges opp til en endret finansieringsmodell av TCM DA. Det legges opp til at alle utgifter (investeringer og drift) knyttet til TCM DA under etablering og oppbygging av anlegget blir behandlet som et utlån fra eierne til TCM DA i investeringsfasen som skal betales tilbake til eierne i driftsfasen. TCM DA har inngått individuelle låneavtaler med sine respektive eiere for å finansiere byggingen av anlegget og etableringen av selskapet. Når det gjelder statens deltakelse, vil det være OED som yter lån og inngår låneavtalene og Gassnova SF som er ansvarlig for kjøp av tjenester fra selskapet. Det vises i den forbindelse til at Gassnova SF har inngått en egen avtale om kjøp av forskningstjenester fra TCM DA. TCM DA sin finansiering/opplåning vil skje via kontantinnkallinger til OED gjennom investeringsfasen.

Gassnova har ansvar for å følge opp statens eierinteresser i TCM DA, herunder behov for revidering av lånerammen for 2011. Gassnova tildeles inntil 10 mill. kroner under kap. 1833, post 21 til oppfølging av statens interesser i TCM DA, herunder bl.a. utgifter til revisjoner, innleie av bistand og spisskompetanse, deltakelse i forhandlinger og rekruttering av nye eiere mv., jf. Prop. 125 S (2009-2010).

Gassnova skal legge til rette for at statens deltakelse i teknologisenteret kan nyttiggjøres best mulig bl.a. gjennom kunnskapsspredning og teknologiutbredelse, samtidig som det er viktig at Gassnova sikrer forsvarlig kostnadskontroll på vegne av staten.

4.2.2 Fullskala CO₂-håndtering på Mongstad

Miljøverndepartementets utslippstillatelse av oktober 2006 og Gjennomføringsavtalen mellom staten og Statoil om håndtering av CO₂ på Mongstad danner utgangspunktet

for og regulerer etableringen av fullskala CO₂-håndtering på Mongstad (Mongstad Steg 2).

Det pågår et stort arbeid med å planlegge og forberede fullskala fangst av CO₂ fra kraftvarmeverket på Mongstad. I Prop. 1 S (2010-2011) ble det lagt fram ny informasjon som gjorde rede for mulig usikkerhet knyttet til planene om raskest mulig fremdrift for utbygging av fullskala CO₂-fangst. Læringen til nå viser at det er mange tekniske, økonomiske og kommersielle utfordringer ved å bygge og drive et fullskala anlegg for CO₂-fangst på Mongstad.

Det følger av Gjennomføringsavtalen at avtalen skal fylles ut og konkretiseres gjennom en mer detaljert Steg 2-avtale for det videre arbeidet med fullskalaanlegget på Mongstad. Avtalen skal blant annet omfatte finansiering, risikodeling, gjennomføring, organisering, selskapsstrukturer og kommersielle modeller. OED og Statoil ble våren 2010 enige om å dele Steg 2-avtalen i to, og først enes om en avtale som regulerer planleggings- og prosjekteringsarbeidet frem til investeringsbeslutning. Forhandlingene om denne avtalen er nå i slutfasen. OED legger til grunn at Gassnova skal bistå departementet i forhandlingene med Statoil. Det legges til grunn at forhandlingsprosessen mot Statoil ledes av OED.

Det legges til grunn at Gassnova skal ivareta statens interesser og oppgaver under avtalen som regulerer planleggings- og prosjekteringsarbeidet. Departementet vil i etterkant av avtaleforhandlingene komme tilbake til den nærmere organiseringen av statens arbeid med fullskala CO₂-håndtering på Mongstad.

Sidebrev nr. 3 til Gjennomføringsavtalen er inngått for bl.a. for å sikre framdriften i prosjektet. Sidebrevet regulerer det pågående innlednings- og planleggingsarbeidet. Arbeidet som gjøres under denne avtalen vil inngå som en del av grunnlaget for en fremtidig investeringsbeslutning. Gassnova skal representere og ivareta statens interesser og forpliktelser under Sidebrev 3.

Av bevilgningen under kap. 1833, post 21 Spesielle driftsutgifter tildeles Gassnova 725 mill. kroner til planleggings- og forberedelsesarbeid knyttet til Mongstad Steg 2 i 2011.

4.2.3 CO₂-håndtering på Kårstø

Det er siden 2006 utført et omfattende utredningsarbeid av CO₂-håndtering på Kårstø. Arbeidet har bidratt til å fremskaffe nyttig kunnskap om ulike aspekter ved det å etablere fullskala CO₂-håndteringsanlegg. Regjeringen legger opp til at CO₂-håndtering på Kårstø skal vurderes opp mot andre klimatiltak i arbeidet med en stortingsmelding om klimapolitikken. Departementet vil komme tilbake til eventuelle oppgaver til Gassnova i denne sammenheng.

4.2.4 Transport og lagring av CO₂

Gassnova har ansvaret for arbeidet med å utrede mulige transport- og lagringsløsninger for CO₂-håndteringsprosjekter hvor staten ved Olje- og energidepartementet deltar.

Det er en forutsetning at det pågående arbeidet med transport og lagring av CO₂ ses i sammenheng og koordineres med planlegging og fremdriftsplan for arbeidet med

fullskala CO₂-fangst på Mongstad. Gassnova skal etablere nødvendig beslutningsgrunnlag for investeringsbeslutning og realisering av fullskala løsning for transport og lagring av CO₂ fra det planlagte CO₂-fangstanlegget på Mongstad, inkludert forslag til plan for eierskap og drift. Beslutningsgrunnlaget skal omfatte et investeringsestimert.

Det er et mål at arbeidet skal bidra til økt industriell virksomhet innenfor transport og lagring av CO₂. Videre er det en målsetting at arbeidet med transport- og lagringsløsninger for CO₂ fra Mongstad skal bidra til økt kunnskap om sikker lagring av CO₂. Departementet vektlegger at arbeid knyttet til lagring av CO₂ på norsk kontinentalsokkel skal skje innefor samme rammer for HMS som for eksisterende aktivitet på sokkelen.

Departementet arbeider p.t. med organiseringen av transport og lagring av CO₂ fra Mongstad. Blant annet gjennomgås og vurderes Gassnovas utredning av modeller for eierskap og drift av november 2010. Arbeidet foregår i dialog med Gassnova. Samtidig arbeider berørte departementer med et regelverk for transport og lagring av CO₂. Departementet vil komme nærmere tilbake til organiseringen av det videre arbeidet med transport og lagring av CO₂ fra Mongstad.

Av bevilgningen under kap. 1833, post 21 Spesielle driftsutgifter, tildeles Gassnova 750 mill. kroner for 2011 knyttet til delprosjekt Transport og lagring. Gassco AS og Oljedirektoratet er tildelt den resterende andelen av planleggingsbudsjettet (hhv. 25 og 10 mill. kroner). Gassnova har ansvar for rapporteringen mht. fremdrift og status for det samlede transport- og lagringsprosjektet. Det skal etableres gode rutiner for å holde departementet oppdatert om utviklingen i arbeidet med transport- og lagringsløsninger, også utover de formelle beslutningspunktene.

4.3 Rådgivende oppgaver

Gassnova skal fungere som faglig rådgiver for OED i departementets arbeid med fangst og lagring av CO₂.

Det forutsettes at Gassnova holder en god dialog med andre relevante virksomheter og involverte myndighetsorganer.

Gassnova skal bistå departementet i arbeidet med ekstern kvalitetssikring (KS) av CO₂-håndteringsprosjektene. Ekstern kvalitetssikring består av:

- Kvalitetssikring av konseptvalget (KS1) og
- kvalitetssikring av kostnadsoverslag og styringsdokumenter før investeringsbeslutningen presenteres for Stortinget (KS2).

Det forutsettes at Gassnova bistår ekstern kvalitetssikrer ved eventuelle forespørsler om tilgang til informasjon, intervjuer, gjennomgang av grunnlagsmateriale osv.

Gassnova skal bistå departementets arbeid med å utrede muligheter og utfordringer knyttet til framtidige behov for CO₂-lagring på norsk sokkel, herunder vurderinger av muligheter for transport og lagring av CO₂ fra utenlandske kilder.

5. Andre innsatsområder

5.1 Kommunikasjon og informasjon

Åpen og kontinuerlig kontakt mellom Gassnova og OED er en forutsetning for god informasjonsflyt. Det er viktig at det er god gjensidig kunnskap om og kjennskap til forestående hendelser. Det er spesielt viktig at Gassnova i god tid varsler departementet om saker som kan bli store, vanskelige eller kontroversielle mediasaker.

Det forventes at Gassnova nasjonalt og internasjonalt synliggjør oppnådde resultater på sitt område, og på den måten bidrar til økt informasjon og kunnskap om CO₂-håndtering. Det forventes samtidig at Gassnova tar kontakt med departementet for avklaring om politisk ledelse i departementet skal være en del av den konkrete synliggjøringen.

5.2 Risikostyring

Gassnova skal videreføre arbeidet med en forsvarlig risikostyring og intern kontroll, og påse at den fungerer på en tilfredsstillende måte, jf. pkt. 6.2 i Instruks for økonomiforvaltning i Gassnova fastsatt av OED.

OED ber om at Gassnova innen 20. april 2011, i forbindelse med budsjettanslaget for foretaket for 2012, oversender de risikovurderinger som er gjort på overordnet nivå til departementet. Rapporteringen skal vise nåværende status og utfordringer fremover, samt redegjøre for risikoreducerende tiltak. Risikovurderingene bør så langt det er mulig relatere seg til de mål som er satt for Gassnova sin virksomhet.

Det bes spesielt om at det redegjøres for eventuelle vesentlige endringer i risikobildet gjennom året.

5.3 Ethiske retningslinjer og oppfølging av tverrgående hensyn

Olje- og energidepartementet forventer at Gassnova tar samfunnsansvar, og ivaretar viktige tverrgående hensyn som etikk, miljø, HMS, arbeid mot korrupsjon, likestilling og samfunnssikkerhet. Statens forventninger til ivaretagelse av disse temaene er beskrevet i St.meld. nr. 13 (2006-2007) om et aktivt og langsiktig eierskap. Det vises videre til dokumentet "Regjeringens eierpolitikk" for konkretisering av regjeringens politikk på området. Oppfølgingen av dette må tilpasses Gassnovas virksomhet. Olje- og energidepartementet vil følge opp arbeidet med tverrgående hensyn gjennom dialogen med Gassnova.

6. Rapportering og budsjett

6.1 Gassnova SF – rapportering og oppdatering av driftsbudsjett

Gassnova skal innen **19. september 2011** oversende foretakets regnskap per 31. august samme år, samt revidert budsjett for 2011 for Gassnova SF til OED. Det oppdaterte budsjettet vil danne grunnlag for vurdering av utbetaling av gjenværende administrasjonsbevilgning i 2011.

Fullstendig årsberetning for 2011 som redegjør for hvordan bevilgede midler er benyttet og styrets beretning bes oversendt til departementet innen **31. mars 2012**. Årsrapporten skal omfatte hvilke tiltak som er gjennomført og hvilke resultater som er

oppnådd. Rapporteringen skal inneholde et revisorbekreftet årsregnskap og balanse med noteopplysninger for Gassnova SF. I tillegg skal den inneholde forklaring på ikke uvesentlige avvik mellom budsjett- og regnskapstall, og på resultater i henhold til krav og mål som er fastsatt i tildelingsbrevet.

6.2 Gassnova SF – budsjettforslag for 2012

Gassnova skal innen **20. april 2011** oversende budsjettforslag for foretaket for 2012 til departementet. Budsjettforslaget skal inneholde følgende punkter:

- Virksomhetsbeskrivelse – kort omtale av virksomheten,
- status på området,
- langsiktige utfordringer, mål og strategier,
- ressursbruk i forhold til selskapets viktigste oppgaver,
- detaljert nedbryting av budsjettforslaget på underposter, forklaring og begrunnelse av de enkelte postene i budsjettet,
- fordelingen av budsjettmidler mellom intern og ekstern kompetanse skal komme klart frem og
- sammenligning av budsjettforslaget for 2012 med budsjett for 2011 og regnskap 2010.

6.3 CO₂-håndteringsprosjekter – kvartals- og årsrapportering

Gassnova skal innen **31. mars 2012** utforme en mer omfattende årsrapportering for CO₂-håndteringsprosjektene med resultatregnskap og balanse med noteopplysninger. Rapporteringen skal inneholde uttalelse fra revisor. Departementet vil oversende årsrapporten til Riksrevisjonen. Det vises i den forbindelse også til pkt. 5.5 i Instruks for økonomiforvaltningen av CO₂-håndteringsprosjektene og Fond for CLIMIT.

6.4 Fond for CLIMIT – årsrapportering

Departementet ber om å få oversendt årsrapport for Fond for CLIMIT sin virksomhet innen **31. mars 2012**. Rapporteringen skal inneholde en resultatrapport for forvaltningen av midlene fra Fond for CLIMIT. Rapporteringen skal videre inneholde årsregnskap og balanse med noteopplysninger. Rapporteringen skal inneholde uttalelse fra revisor. Departementet vil oversende årsrapporten til Riksrevisjonen. Det vises i den forbindelse også til pkt. 5.5 i Instruks for økonomiforvaltningen av CO₂-håndteringsprosjektene og Fond for CLIMIT.

Gassnova er ansvarlig for oppfølging, kontroll og rapportering i tråd med tildelingsbrev og regelverket for CLIMIT. Videre er Gassnova SF ansvarlig for å etablere tilfredsstillende intern kontroll, herunder systemer, rutiner og tiltak som har innebygd intern kontroll, som er tilpasset risiko og vesentlighet, jf. pkt. 4.2.4 og 6.2 i Instruks for Gassnova SFs økonomiforvaltning av Fond for CLIMIT og CO₂-håndteringsprosjekter.

6.5 Planer i henhold til § 9 i Vedtekter for Gassnova

I henhold til § 9 i vedtekter for Gassnova skal følgende saker behandles av foretaksmøtet:

- Planer for kommende år, samt perspektiver på mellomlang sikt og vesentlig endring i noen av disse,
- hovedtrekk i budsjetter for kommende år,
- årsberetning, fastsetting av resultatregnskap og balanse, herunder anvendelse av årsoverskudd eller dekning av årsunderskudd og
- ev. saker som antas å ha prinsipielle eller politiske sider av betydning, eller som kan få vesentlige samfunnsøkonomiske eller samfunnsmessige virkninger.

Det bes om at Gassnova innarbeider informasjonen som omfattes av punkt 1 og 2 ovenfor i budsjettforslaget for 2012 for foretaket. Frist for innsendelse av dette dokumentet er **20. april 2011**.

6.6 Anslag til statsbudsjettet

Forslag om bevilgningsendringer og større omprioriteringer må oversendes departementet senest innen **1. mars** for 1. halvår og **19. september** for 2. halvår. Forslagene skal begrunnes og muligheten for inndekning skal vurderes. Eventuelt klarlagt mindreforbruk eller inntektsendringer skal også rapporteres skriftlig til departementet innen de nevnte tidsfrister med forklaringer.

I postoppstillingen under hvert utgifts- og inntektskapittel skal det føres opp tre kolonner; regnskapstall for 2010, saldert budsjett 2011 og disponibel bevilgning 2011 (gjelder alle budsjettabeller).

Eventuelle endringer i utgifter/inntekter knyttet til ulike arbeidsområder må spesifiseres og forklares. Nedenfor følger en plan for rapportering til OEDs arbeid med statsbudsjettet.

Leveranse	Milepæl	Tidspunkt
1. Langtidsbudsjett 2012-2015	Konsekvensjustert budsjett Satsingsforslag	6. januar 2011
2. Oppdatering av budsjett 2011	Revidert budsjett	1. mars 2011
3. Budsjett 2012	Budsjettforslag	20. april 2011
4. Oppdatering av budsjett 2012	Rammefordeling	1. juni 2011
5. Oppdatering av budsjett 2011	Ny saldering	19. september 2011
6. Langtidsbudsjett 2013-2016	Konsekvensjustert budsjett Satsingsforslag	6. januar 2012
7. Oppdatering av budsjett 2012	Revidert budsjett	1. mars 2012

Budsjettene skal være utarbeidet i henhold til kontantprinsippet. Budsjettekst og avviksforklaringer skal relatere seg til budsjett ført i henhold til kontantprinsippet. Inngåtte forpliktelser må fremgå. Videre må disponible midler spesifiseres på overførte midler, innestående på Gassnovas konto og ny bevilgning for året.

6.7 Rapportering til statsregnskapet og kapitalregnskapet

Det skal avgis månedlige likviditetsrapporter for Fond for CLIMIT som inneholder bokførte inntekter og utgifter etter kontantprinsippet til det sentrale statsregnskapet.

Likviditetsrapporten skal avlegges så hurtig som mulig, og må senest være Senter for statlig økonomistyring i hende den femtende i påfølgende måned med kopi til OED, jf. vedlegg 3. Presiseringer om rapporteringens innhold og form finnes i Bestemmelser om økonomistyring i staten kap. 3.3.3.3.

Til forklaringene til statsregnskapet for 2011 ber OED om å få oversendt forklaringer knyttet til CO₂-håndteringsprosjektene og Fond for CLIMIT. Dette inkluderer hvordan overføringene er disponert, forklaringer knyttet til eventuelt mindreforbruk og status når det gjelder forpliktelser knyttet til disse ordningene.

I forbindelse med kapitalregnskapet bes det om en oversikt som viser Fond for CLIMITs inngående balanse, endringer i løpet av året, utgående balanse og forpliktelser for Fond for CLIMIT ved utgangen av året.

OED ber om å få tilsendt oppgaver i forbindelse med kapitalregnskapet for 2011 innen **6. januar 2012**. Øvrige oppgaver i forbindelse med statsregnskapet 2011 skal oversendes innen **1. februar 2012**.

Nærmere orientering vedrørende avslutning av statsregnskapet for 2011 vil bli gitt i eget brev i november 2011.

7. Dialog og planlagte møter

Det planlegges gjennomført to kontaktmøter mellom departementet og Gassnova i 2011. Det vil bli avholdt møter hvor budsjett og planer for inneværende og kommende år vil bli diskutert. Når behov for diskusjon av spesielle temaer oppstår, vil møter bli avholdt etter nærmere varsel. Møteplan følger i vedlegg 5.

8. Tildeling

Under henvisning til ovennevnte og § 7 i Regelverk for statlig økonomistyring, meddeler Olje- og energidepartementet med dette at Gassnova SF for 2011 kan disponere ovenstående bevilgninger og fullmakter.

-
- Vedlegg 1: Vedtekter for Gassnova SF
  - Vedlegg 2: Vedtekter for Fond for CLIMIT
  - Vedlegg 3: Rundskriv R-10/2010 Rapportering til statsregnskapet for 2011
  - Vedlegg 4: Budsjettprosess og rapporteringsoversikt
  - Vedlegg 5: Møteplan for 2011
  - Vedlegg 6: Regelverk for Gassnovas forvaltning av tilskuddet til miljøvennlig teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂

Vedlegg 1

Vedtekter for Gassnova SF

§ 1 Foretakets navn

Foretakets navn er Gassnova SF.

§ 2 Formål

Gassnova SF har som formål å forvalte statens interesser knyttet til CO₂-håndtering (teknologiutvikling, fangst, transport, injeksjon, lagring av CO₂), og å gjennomføre de prosjekter som foretaksmøtet bestemmer. Det er en målsetting at foretakets arbeid skal resultere i kostnadsreduksjoner knyttet til CO₂-håndtering.

Gassnova SF skal gi råd til Olje- og energidepartementet i forhold til spørsmål vedrørende CO₂-håndtering.

Gassnova SF skal legge til rette for at statens deltakelse i CO₂-håndteringsprosjekter kan nyttiggjøres best mulig av staten eller statlig eide enheter.

Gassnova SF skal bidra til gjennomføring av "CLIMIT-programmet".

Gassnova SF har ikke erverv til formål.

§ 3 Foretakets forretningskontor

Gassnova SFs forretningskontor er i Porsgrunn kommune.

§ 4 Foretakets eier

Gassnova SF hører inn under Olje- og energidepartementet.

§ 5 Innskuddskapital

Statens innskudd i Gassnova SF er på kr 10 000 000.

§ 6 Styret

Gassnova SF ledes av et styre på minst 3 medlemmer.

Har foretaket flere enn 30 ansatte, kan 2/3 av de ansatte kreve at ett styremedlem og en observatør og vararepresentanter velges av og blant de ansatte.

Har de ansatte styrerepresentasjon, skal styret ha minst 5 medlemmer.

§ 7 Signatur

Foretakets firma tegnes av to styremedlemmer i felleskap, hvorav styrets leder er den ene. Styret kan meddele prokura.

§ 8 Foretaksmøte

Ordinært foretaksmøte holdes hvert år innen utgangen av juni måned. Foretaksmøtet holdes i Oslo eller Porsgrunn.

§ 9 Styrets foreleggelsesplikt og foretaksmøtets beslutning

Styret skal forelegge følgende saker for foretaksmøtet:

1. Planer for kommende år, samt perspektiver på mellomlang sikt og vesentlige endringer i noen av disse,
2. hovedtrekk i budsjetter for kommende år,
3. årsberetning, fastsetting av resultatregnskap og balanse, herunder anvendelse av årsoverskudd eller dekning av årsunderskudd,
4. alle saker som må antas å ha prinsipielle eller politiske sider av betydning, eller som kan få vesentlige samfunnsøkonomiske eller samfunnsmessige virkninger.

Styret skal underrette departementet om saker som etter punktene 1.-4. skal forelegges foretaksmøtet. Foretaksmøtet avgjør om det vil ta styrets fremlegg til etterretning eller godkjenne eller endre det.

Dersom styrende organer i et samarbeid hvor Gassnova SF deltar skal avgjøre en sak som omfattes av særlige stemmeregler med rett for foretaket til å avgi stemme etter vedtak i foretaksmøte, skal styret forelegge saken for foretaksmøte før foretaket avgir stemme i saken. Har slike styrende organer fattet vedtak som vil være i strid med vilkår og krav i myndighetsbestemte tillatelser eller norsk politikk innenfor CO₂-håndtering, skal styret forelegge saken for foretaksmøtet.

§ 10 Forholdet til "CLIMIT-programmet"

Gassnova SF skal i fellesskap med Norges forskningsråd utføre sekretariatsfunksjonen for "CLIMIT-programmet". Beslutninger under programmet tas av et programstyre som oppnevnes av Olje- og energidepartementet og Forskningsrådet. Rammer for bruken av midler fra Gassteknologifondet er nedfelt i vedtektene for fondet.

§ 11 Finansiering, regnskap og revisjon

Foretakets drift finansieres over statsbudsjettet. Foretaket har ikke adgang til å oppta lån eller stille garanti uten særskilt fullmakt fra Stortinget.

Avlønning i foretaket baseres på statens lønnsordning inkludert tjenestepensjonsordning.

Regnskap for statens deltakerandeler skal føres i samsvar med økonomireglement for staten som er fastsatt ved Kongelig resolusjon og økonomiinstruks fastsatt av Olje- og energidepartementet.

I forhold til regnskap for statens deltakerandeler, vil reglene om Riksrevisjonens kontroll i Lov om Riksrevisjonen få anvendelse.

Vedlegg 2

Dato: 1. februar 2008 (sist endret januar 2011).

VEDTEKTER FOR FOND FOR CLIMIT – CLIMIT-fondet

§ 1. Formål

CLIMIT-fondets formål er å fremme utvikling og demonstrasjon av miljøvennlige og kostnadseffektive teknologier for fossilt basert kraftproduksjon, herunder fangst og lagring av CO₂. Videre skal fondet bidra til utvikling og demonstrasjon av teknologier for håndtering av CO₂-utslipp generelt fra industrien. Fondet skal være en forutsigbar og langsiktig finansieringskilde for teknologiutvikling gjennom CLIMIT-programmet.

§ 2. Tilhørighet

CLIMIT-fondet hører til under Olje- og energidepartementet.

§ 3. Inntekter

Fondets inntekter består av overføringer fra statsbudsjettet.

§ 4. Fondsplassering

Fondets kapital plasseres på konto i Norges Bank som er knyttet til statens konsern-kontoordning.

§ 5. Anvendelse

Gassnova SF skal i fellesskap med Norges forskningsråd utføre sekretariatsfunksjonen for CLIMIT. Beslutninger under programmet tas av et programstyre som oppnevnes av Olje- og energidepartementet. Fondets kapital skal benyttes til tiltak som samsvarer med fondets formål. Olje og energidepartementet stiller fondets kapital til disposisjon for Gassnova SF.

§ 6. Regnskap

Gassnova SF har ansvar for at det føres et fullstendig og separat regnskap over alle inntekter og utgifter under CLIMIT-fondet, og tilsagn/forpliktelser for fondet, etter Regelverk for økonomistyring i staten, jf. instruks for Gassnova SFs økonomiforvaltning av CLIMIT og CO₂-håndteringsprosjekter.

Senter for statlig økonomistyring (SSØ) leverer økonomitjenester knyttet til føring av regnskapet for CLIMIT-fondet.

§ 7. Rapportering

Gassnova SF skal hvert år oversende Olje- og energidepartementet strategi og årsrapport for forvaltningen av midlene fra CLIMIT-fondet, herunder underlag knyttet til rapportering til statsregnskapet og kapitalregnskapet.

Gassnova SF plikter å opplyse Olje- og energidepartementet om forhold knyttet til bruk av midler fra CLIMIT-fondet som anses av ekstraordinær karakter og saker av overordnet og prinsipiell betydning.

Olje- og energidepartementet rapporterer årlig til Stortinget om bruken av fondets midler.

§ 8. Vedtekter

Olje- og energidepartementet kan endre vedtektene for CLIMIT-fondet.

§ 9. Ikrafttredelse

Disse vedtekter er fastsatt av Olje- og energidepartementet med virkning fra 1. januar 2008.

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Rundskriv R

Alle departementa
Statsministerens kontor

Nr.
R-10/2010

Vår ref
10/5358 C/TS/GFE

Dato
09.12.2010

Rapportering til statsrekneskapen for 2011

Dette rundskrivet gjev i punkt 1 fristar og i punkt 2 krav til rapportering til statsrekneskapen for 2011.

Punkta 2.4 og 2.5 handlar om rutinar for avstemming av mellomvere med statskassa og handtering av eventuelle feil i rekneskapsåret. Punkt 3 handlar om rapportering på e-post frå fond og verksemder med særskilde fullmakter. Bruken av informasjon frå statsrekneskapen er omtalt i punkt 4.

1. FRISTAR FOR Å RAPPORTERE TIL STATSREKNESKAPEN FOR 2011

Desse rapporteringstidspunkta gjeld:

Periode	Frist	Periode	Frist
1.1. – 31.1.2011	15.2.2011	1.1. – 31.7.2011	15. 8.2011
1.1. – 28.2.2011	15.3.2011	1.1. – 31.8.2011	15. 9.2011
1.1. – 31.3.2011	15.4.2011	1.1. – 30.9.2011	14.10.2011
1.1. – 30.4.2011	16.5.2011	1.1. – 31.10.2011	15.11.2011
1.1. – 31.5.2011	15.6.2011	1.1. – 30.11.2011	15.12.2011
1.1. – 30.6.2011	15.7.2011	1.1. – 31.12.2011	16.1. 2012

Statlege rekneskapsførarar (verksemder m.m.) skal kvar månad sende inn rekneskapsrapportar som inneheld akkumulerte tal for den perioden rekneskapen omhandlar.

2. RAPPORTERING FRÅ STATLEGE FORVALTNINGSORGAN OG FORVALTNINGSBEDRIFTER

2.1 Rekneskapsrapport

Rapportar til statsrekneskapen skal innehalde fullmakt ved postering. Verksemdene skal gjere bruk av *eiga fullmakt* når posteringa har heimel i tildelingsbrev til verksemda og når posteringa gjeld felleskonti/budsjettpostar som er opne for alle verksemdene (sjå vedlegg). Ved postering på framandt kapittel skal *belastningsfullmakt* nyttast.

Månadleg rekneskapsrapport (S-rapport) til statsrekneskapen skal mellom anna innehalde:

Del 1 Saldorapport

- hovudbokskonti med saldo i rapporteringsperioden for transaksjonar på kapittel, post, underpost
- belastningsfullmakt ved postering på framandt budsjettkapittel
- hovudbokskonti med saldo i rapporteringsperioden for innbetalingar og utbetalingar på oppgjerskonti i Noregs Bank
- hovudbokskonto for mellomveret som verksemda har med statskassa, med saldo i rapporteringsperioden for transaksjonar førte på interimskonti
- samla sum for rapporterte saldi i rapporteringsperioden skal vere null

Del 2 Avstemming

- ein avstemmingsdel som syner bokført saldo i rapporteringsperioden på oppgjerskonti i Noregs Bank og bevegelsen i perioden i Noregs Bank (kontoutskrift)

Rekneskapsrapporten skal som hovudregel sendast elektronisk til statsrekneskapen. Sjå meir om Rekneskapsrapportering på <http://www.sfso.no/Statsregnskapet>.

Etter at verksemda har sendt inn rekneskapsrapporten skal ho bestille avstemmingsliste frå statsrekneskapen og kontrollere at posteringane i statsrekneskapen er i samsvar med rekneskapen som er rapportert inn. Ved avvik skal feilen rettast etter instruksjon frå Senter for statlig økonomistyring (SSØ). Avstemminga skal dokumenterast. Sjå punkt 2.4 for avstemming av mellomvere med statskassa.

2.2 Rapportering av underpostar til løyvingsrekneskapen

Verksemdene skal rapportere på underpostar for utgiftspostane 01, 21 og 24 og inntektspostane 16 og 18, jf. nærare omtale i rundskriv R-101. Det er eit krav at alle underpostar som vert rapporterte til statsrekneskapen skal ha to siffer. Dette inneber at kontostrengen i rapporten til statsrekneskapen er på seks posisjonar (kapittel/post), eller åtte posisjonar (kapittel/post/underpost) når det er kravd rapportering på

underpost. For somme postar kan det vere avtalt ein særskild praksis for å rapportere på underpost, sjølv om det ikkje er krav til det.

Verksemdene må sikre at krava som er omtalte ovanfor, vert følgde, og at det for andre postar vert rapportert på postnivå (6 siffer). Verksemdene må særleg merke seg at underpost 00, 10 og 20 ikkje skal nyttast i rekneskapsrapporten.

2.3 Rapportering av mellomvere med statskassa

Transaksjonar på balanse-/interimskonti i rekneskapsrapporten (S-rapporten) skal rapporterast på ein 6-sifra rekneskapskonto for mellomvere med statskassa. Alle verksemdar/ rekneskapsførarar er tildelte kvar sin konto for mellomvere. Verksemda kan rapportere eit netto endringsbeløp eller spesifisere brutto endringar over fleire rader, der summen er netto endringsbeløp. I slike tilfelle kan verksemda også rapportere på underpost dersom det er til hjelp for å dokumentere og avstemme rekneskapsrapporten.

2.4 Avstemming av mellomvere med statskassa

Avstemming av mellomveret med statskassa skal dokumenterast månadleg. Dette følgjer mellom anna av Bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 4.4.5 der det går fram at verksemdene skal dokumentere balansen og avstemme og spesifisere rapporterte tal. Avstemminga og spesifiseringa skal omfatte alle balanse-/ interimskonti.

Utgåande balanse for mellomveret med statskassa for ein aktuell periode kjem fram slik i statsrekneskapsrapporten:

Inngåande balanse per 1.1

+ netto endring i mellomveret for rapporteringsperioden

=Utgåande balanse for rapporteringsperioden

Saldo på konto for mellomvere med statskassa skal alltid motsvare summen av saldo på interimskonti i rekneskapsrapporten til verksemdene. Verksemdene pliktar å halde oversyn med dei rekneskapspostane som utgjer saldo på dei einskilde interimskonti. For at krav til dokumentasjon og avstemming i rekneskapsrapporten til verksemda skal vere ivaretatt, skal saldo på den einskilde interimskontoen vere spesifisert og dokumentert, og summen av saldo på interimskonti skal stemme med utgåande balanse for mellomveret med statskassa.

2.5 Handtering av feil i rekneskapsåret

Dersom den periodevise kontrollen og oppfølginga mot statsrekneskapsrapporten avdekkjer feil eller manglar, skal verksemdene ta dette opp med SSØ slik at feilen kan korrigerast innan fristen for neste rekneskapsrapportering.

Rekneskapsrapporten frå den einskilde verksemda per. 31.12.2011, med rapporteringsfrist 16.1.2012, skal vere ein komplett rekneskap utan kjente feil eller manglar. Ompostering etter at foreløpig rekneskap føreligg, er i hovudsak meint å skulle nyttast der foreløpig rekneskap ikkje er avstemt med verksemda sin rekneskap i samband med innsending av siste rekneskapsrapport. Dei einskilde departementa må understreke overfor underliggjande verksemdar at eventuelle feil og manglar som vert identifiserte i rekneskapen, skal rapporterast til SSØ og korrigerast fortløpande. Som hovudregel skal dette gjerast innan neste rekneskapsrapportering, slik at førebels statsrekneskap for 2011 vert korrekt.

2.6 Ved omorganisering

Når rekneskapsførarar vert overførde frå eit departement til eit anna, eller der rekneskapsførarar skal samlast i større einingar, eller vert delte opp, får det konsekvensar for mellomveret som dei har med statskassa.

Dersom dette skjer skal verksemdene kontakte SSØ så tidleg som mogleg for å avklare korleis overføring av mellomvere og/eller opphør av mellomvere skal handsamast. Eventuelle endringar i oppgjerskonti i Noregs Bank i samband med omorganisering, må takast opp med SSØ.

3. RAPPORTERING FOR STATLEGE FOND OG FORVALTNINGSORGAN MED SÆRSKILDE FULLMAKTER

Statlege fond og forvaltningsorgan med særskilde fullmakter til bruttoføring utanfor statsbudsjettet skal rapportere forenkla til statsrekneskapen om likvidbevegelsen på oppgjerskonto i Noregs Bank, jf. rundskriv R-106 og punkt 3.3.3.2 og 3.3.3.3 i Bestemmelser om økonomistyring i staten. Rapporten skal vere avstemt med rekneskapen for fondet eller verksemda før den vert sendt til statsrekneskapen.

Likviditetsrapporten skal innan fristane i punkt 1 sendast som vedlegg til e-post til statsregnskap@sfso.no . Fagdepartementet skal ha kopi.

Rapporten skal innehalde følgjande informasjon:

Namnet til verksemda: _____

Likvidrapport for rekneskapsførarkonto: _____

For _____ måned _____ til statsrekneskapen og _____ departement

Kontantbeholdning per 1. i månaden	300,-
Netto reduksjon/auke denne månaden	- 200,-
Kontantbeholdning per 30./31. i månaden	100,-

4. BRUKEN AV REKNEKAPSINFORMASJONEN I STATSREKNEKAPEN

4.1 Primær bruk, Riksrevisjonen og Statistisk Sentralbyrå

Når rapportane frå dei statlege verksemdene og rekneskapsførarane er mottokne, utarbeider Senter for statleg økonomistyring (SSØ) kvar måned ein samla løyvingsrekneskap over budsjettkapitla til kvart departement. SSØ sender dei samla løyvingsrekneskapane til departementa. Når året er omme, utarbeider SSØ ein endeleg løyvingsrekneskap og kapitalrekneskap som inngår i Meld. St. 3 om statsrekneskapen.

I tillegg til den primære bruken av statsrekneskapsinformasjonen i budsjettoppfølginga og i Meld. St. 3, har statsrekneskapen to sentrale bruksområde.

For det fyrste hentar Riksrevisjonen detaljert rekneskapsinformasjon frå statsrekneskapen. Informasjonen vert nytta i den årlige revisjonen og kontrollen med statsrekneskapen og revisjonen av rekneskapen i dei einskilde statlige verksemdene, jf. lova om Riksrevisjonen (Lov 2004-05-07-21).

For det andre vert rekneskapsinformasjonen sendt til Statistisk Sentralbyrå (SSB) som utarbeider nasjonalrekneskapen og statistikk om offentlege finansar. SSB utfører òg Noregs plikter knyt til internasjonal rapportering. SSB får tal frå statsrekneskapen kvar måned. Rapporteringa er basert på ein avstemt statsrekneskap som er spesifisert på kapittel/post nivå, dvs. det same nivået som vert rapportert i meldinga til Stortinget.

4.2 StatRes

SSB har, på oppdrag frå Fornyings-, administrasjons- og kyrkjedepartementet (FAD) etablert StatRes, eit system for utvikling og formidling av statistikk om staten.

Frå 2008 fekk SSB tilgang til meir detaljert rekneskapsinformasjon enn før. SSB får sjå dei einskilde, årlege rekneskapsrapportane som utgjer statsrekneskapen. Dette inneber tilgang til rekneskapsrapportar på rekneskapsførarnivå:

- Akkumulert rekneskap per kapittel/post per rekneskapsførar. Ein rekneskapsførar vil normalt svare til ei verksemd eller ein underliggjande rekneskapseining når verksemda har valt å organisere seg med fleire slike.
- Rekneskapen vil gå fram på underpostnivå for kvar eining. Verksemdene skal rapportere på underpostnivå for utgiftspostane 01, 21 og 24 og inntektspostane 16 og 18, jf. rundskriv R-101.

4.3 Publisering av månedleg statsrekneskap

SSØ publiserar frå hausten 2010, kvar måned ein førebels løyvingsrekneskap for utgifter og inntekter på kapittel/post på internett.

For månadene januar til november vert rekneskapen lagt ut fyrste arbeidsdag i månaden etter rapporteringsfristen til statsrekneskapen. For rekneskapen per 31.12

vert rekneskapen lagt ut fyrste arbeidsdag i månaden etter at rekneskapen er bekrefta av departementa, normalt fyrste arbeidsdag i mars.

5. KONTAKT

Har du spørsmål om statsrekneskapen eller rekneskapsfaglige spørsmål kan dei rettast til SSØ:

Seksjon for regelverk og konsernsystem
Telefon sentralbord: 40 00 79 97
E-post: statsregnskap@sfsso.no

Postadresse:
Senter for statleg økonomistyring
Seksjon for regelverk og konsernsystem
Pb 7154 St. Olavs plass
0130 Oslo

Meir informasjon finn du på heimesidene til SSØ: <http://www.sfsso.no>

Departementa må informere sine underliggjande verksemder om innhaldet i dette rundskrivet.

Med helsing

Knut Klepsvik e.f.
avdelingsdirektør

Torstein Sørbotten
seniorrådgjevar

Vedlegg (1)

Kopi:
Stortingets administrasjon
Riksrevisjonen
Senter for statlig økonomistyring

Vedlegg:

Felleskonti som skal rapporterast som *Eigen fullmakt* til statsrekneskapen.

Kap 5309 Tilfeldige inntekter, post 29 Ymse

Kap 5341 Avdrag på utestående fordringar,
post 91 Almannelige fordringar

Kap 5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift,
post 80 Renter av statens faste kapital
post 81 Renter av mellomrekneskapen

Kap 5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringar,
post 83 Av almannelige fordringar

Kap 5700 Folketrygdas inntekter,
post 72 Arbeidsgjevaravgift

Vedlegg 4

Budsjettprosess og rapporteringsoversikt

Oversendelses- frister	Aktivitet
06.01.2011	Langtidsbudsjett 2012-2015 for CO ₂ -håndteringsprosjektene
01.03.2011	Behov for bevilgningsendring - 1. halvår 2011
20.04.2011	Oversendelse av budsjettforslag for Gassnova SF for 2012, risikovurderinger og § 9-plan for 2012
01.06.2011	Oppdatert budsjettanslag for 2012 for CO ₂ -håndteringsprosjektene
19.09.2011	Oversendelse av regnskap pr. 31. august, samt revidert budsjett for 2011 for Gassnova SF og CO ₂ -håndteringsprosjektene
06.01.2012	Langtidsbudsjett 2013-2016 for CO ₂ -håndteringsprosjektene
06.01.2012 og 01.02.2012	Oversendelse av oppgaver i forbindelse med kapitalregnskapet og statsregnskapet for 2011
31.03.2012	Oversendelse av årsrapporter for CO ₂ -håndteringsprosjekter, Fond for CLIMIT og endelig årsberetning for Gassnova SF for 2011

Vedlegg 5

Møteplan for 2011

Tidspunkt	Aktuelle tema for drøfting
Mai	Kontaktmøte
Foregående år (2010)	<ul style="list-style-type: none"> - Er resultatene i henhold til fastsatte mål, plan og rammer? - Konsekvenser for årets prioriteringer og fastsatte mål og plan - Langtidsperspektiv - Er det grunnlag for endringer i rapporteringen for neste år?
Inneværende år (2011)	<ul style="list-style-type: none"> - Er det behov for justeringer i forhold til fastsatte mål og plan?
Juni	Foretaksmøte
Foregående år (2010)	<ul style="list-style-type: none"> - Årsberetning, fastsetting av resultatregnskap og balanse
Kommende år	<ul style="list-style-type: none"> - Planer for kommende år, samt perspektiver på mellomlang sikt og vesentlige endringer i noen av disse - Hovedtrekk i budsjetter for kommende år
Desember	Kontaktmøte
Neste år (2012)	<ul style="list-style-type: none"> - Konsekvenser av Stortingets budsjettbehandling så langt - Gjennomgang av foreløpig tildelingsbrev – eventuelle justeringer
Neste år + 1 (2013)	<ul style="list-style-type: none"> - Satsingsforslag og hovedtrekk i budsjetter for kommende år

OED vil komme nærmere tilbake til saksliste for møtene.

Vedlegg 6

**Regelverk for Gassnovas forvaltning av
tilskuddet til miljøvennlig teknologi for fangst,
transport og lagring av CO₂**

Fastsatt av Olje- og energidepartementet juni 2010

Innhold

I	INNLEDNING	3
1	Bakgrunn	3
II	Tilskuddsordningen	3
2	Generelt	3
3	Mål for tilskuddsordningen	3
4	Rapportering og måloppnåelse	4
III	Tildeling og oppfølging av tilskudd	4
5	Kunngjøring.....	4
6	Kriterier for tilskudd.....	4
6.1	Tiltak som kvalifiserer for støtte	4
6.2	Krav til prosjekter som kvalifiserer for støtte	5
6.3	Krav til søkere som kvalifiserer for støtte	6
6.4	Krav til finansiering og støttenivå	6
6.5	Teknologirettigheter	7
7	Tilskudd	8
7.1	Vedtak	8
7.2	Tilskuddsbrev.....	8
7.3	Registrering av tilsagn m.m.	8
8	Oppfølging av tilskudd	9
8.1	Utbetaling	9
8.2	Tibakebetaling.....	9
8.3	Oppfølging og kontroll	9
IV	Andre bestemmelser	10
9	Økonomiske rammer for tilskuddsvirksomheten	10
10	Forvaltningslovens bestemmelser	10
11	Evaluerings.....	10
12	Internkontroll	10

I INNLEDNING

1 Bakgrunn

Gassnova SF (heretter "Gassnova") har i oppgave å forvalte midler bevilget over statsbudsjettets programkategori 1833. Midlene skal brukes til utvikling av miljøvennlige fossilt-fyrte teknologier, herunder spesielt utprøving og demonstrasjon av nye teknologiske løsninger for CO₂-håndtering fra gass- og kullkraft, og industriutslipp, samt annen teknologi knyttet til CO₂-håndtering. Midlene skal forvaltes i nært samarbeid med Norges forskningsråd innenfor rammen av et felles program for miljøvennlig gasskraftteknologi, CLIMIT.

II Tilskuddsordning for utvikling av miljøvennlig teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂

2 Generelt

Retningslinjer for etablering og forvaltning av tilskuddsordninger i staten fremgår av kapittel 6 i "Bestemmelser om økonomistyring i staten" (Finansdepartementet 12. desember 2003) og "Reglement for økonomistyring i staten" (Kronprinsreg. res. av 12. desember 2003). Det vises for øvrig til "Veileder om etablering og forvaltning av tilskuddsordninger i staten" utgitt av Finansdepartementet i juni 2004.

Formålet med bestemmelsene er å sikre effektiv og hensiktsmessig utforming og oppfølging av tilskuddsordningen.

Gassnova skal i tilskuddsvirksomheten følge bestemmelsene som er nedfelt i vedtektene, i det årlige tildelingsbrev fra Olje- og energidepartementet, i generelt statlig regelverk, EFTAs overvåkningsorgans retningslinjer for statsstøtte til FoUoI og i dette spesifikke regelverk for tilskuddsordningen. Gassnova kan innføre endringer eller fastsette ytterligere regler for hvordan støtteordningen skal forvaltes. Slike endringer skal skje i samarbeid med Olje- og energidepartementet.

3 Mål for tilskuddsordningen

Innovasjonsvirksomheten skal ved å gi støtte til prosjekter for utprøving og demonstrasjon bidra til å utvikle kostnadseffektive og fremtidsrettede teknologikonsepter for CO₂-håndtering. Dette omfatter kunnskaper og løsninger for:

- CO₂-fangst før, under eller etter kraftproduksjonen
- kompresjon og håndtering av CO₂
- transport av CO₂
- langtidslagring av CO₂ i form av enten injeksjon, deponering eller andre bruksområder
- CO₂-håndtering av industriutslipp (herunder prosessindustri, petrokjemisk industri, samt konvertering av biomasse)

Gassnova skal ha fokus på å delfinansiere prosjekter som vurderes å ha et klart kommersielt potensial og som inneholder en markedsbasert forretningsplan.

4 Rapportering og måloppnåelse

Resultatrapportering skal utformes slik at man kan etterprøve i hvilken grad støtteordningen har bidratt til:

- Kvalifisering av nye tekniske løsninger eller teknologikomponenter
- Kompetanseutvikling i teknologiske og industrielle miljøer
- Kommersialisering av løsninger og kompetanse
- Kostnadsreduksjoner og/eller ytelsesforbedringer i verdikjeden
- Reduksjon av CO₂-utslipp
- Næringsutvikling
- Tilskudd til kraftproduksjon

Tilskuddsordningen er etablert med sikte på en langsiktig satsing. Olje- og energidepartementet har ikke formulert kvantitative resultatkrav til tilskuddsordningen.

III Tildeling og oppfølging av tilskudd

5 Kunngjøring

Kunngjøring av tilskuddsordningen vil skje på innovasjonsprogrammets hjemmeside www.climit.no, via Gassnovas hjemmeside www.gassnova.no og via Norges forskningsråds hjemmeside <http://www.forskningsradet.no>.

Tilskuddsordningen er i utgangspunktet ikke beheftet med særskilt søknadsfrist, men Gassnova kan, dersom hensiktsmessig, innføre slike frister ved kunngjøring.

Søknader skal sendes elektronisk ved bruk av søknadssystemet i Norges forskningsråd som er tilpasset tilskuddsordningen. Gassnova og Norges forskningsråd vil på basis av søknadens karakter avgjøre om søknadsbehandlingen og prosjektoppfølgning for enkeltprosjekter skal ivaretas av Forskningsrådet eller Gassnova.

Gassnova gjennomfører løpende behandling av søknader fra tidspunkt fastsatt i kunngjøringene. Tildeling av støtte vil finne sted løpende innenfor rammen av gjeldende statsstøtteregelverk, jf. pkt. 6. I større tilskuddssaker vil individuell notifikasjon og forhåndsgodkjennelse fra ESA av støtten være nødvendig.

6 Kriterier for tilskudd

6.1 Tiltak som kvalifiserer for støtte

Støtte fra Gassnova til prosjekter for utvikling av miljøvennlig teknologi for kraftgenerering fra fossile brensler med fangst, transport og lagring av CO₂ kan gis til fem typer prosjekter:

- Teknisk-økonomiske mulighetsstudier der en ny teknologi vurderes enkeltvis eller i en verdikjede med tanke på å belyse teknologiens tekniske og kommersielle potensial
- Støtte til uttesting av teknologi i pilotskala. Dette kan for eksempel være enkeltstående prosessstrinn.
- Støtte til demonstrasjonsanlegg: Forsøk med testing og drift av anlegg i teknisk eller halvindustriell skala der formålet er å ta frem data som kan belyse teknologiens ytelse, driftsoptimalisering, tilgjengelighet og pålitelighet. Det skal belyses tekniske og økonomiske dimensjonerings- og skaleringsdata for investering og drift av fullskala anlegg, samt grunnlag for tilgjengelighets-, pålitelighets- og ytelsesgarantier som stilles av leverandør.
- Utvikling av kommersialiserbare tjenestekonsepser eller metodeverk direkte relatert til CO₂ håndtering og som er nødvendig for å realisere fullskala.CO₂ fangst og lagring.
- Mindre bistand til faglig nettverksbygging og kompetansespredning der dette har en klart faglig og internasjonalt forankring.

6.2 Krav til prosjekter som kvalifiserer for støtte

I tildelingen av prosjektstøtte vil det bli stilt strenge krav til teknologienes kommersielle potensial. Med dette menes utsikter til lønnsomhet, markedsmuligheter, forretningskonsept, realisme i forretningsplaner mv. Det markedsmessige potensialet skal være utredet og dokumentert gjennom forskningsarbeid, forstudier og markedsanalyser. Herunder skal det belyses at utviklingen av teknologien kan være lønnsom såvel for leverandør som for bruker, og det skal hensyntas kapital- og driftskostnader.

Prosjekter som støttes i en prototyp- og demonstrasjonsfase skal videre være teknologisk kvalifisert gjennom dokumentasjon av forskning og utviklingsvirksomhet og gode resultater i laboratorieskala. Herunder ligger eksempelvis strømningstekniske og termodynamiske beregninger, prosessmessige flytskjema, og prosessregulering. Det skal gjøres prosessøkonomiske analyser for å sette teknologien inn i verdikjeden fra fossilt brensel via kraftproduksjon til CO₂-håndtering.

Statsstøtte til FoU skal stimulere foretak til å utføre forskning og utvikling i tillegg til sin daglige virksomhet. Den offentlige støtten skal være utløsende for det omsøkende prosjekt, dvs. bidra til å utvide forskningens omfang i størrelse eller anvendelsesområde eller til en raskere gjennomføring av prosjektet, jf. EFTAs overvåkningsorgans retningslinjer for statsstøtte til FoUoI kap. 6.

Søknaden skal ha prosjektplan med definerte delmål samt suksesskriterier for hver milepæl.

Det skal legges fram komplett prosjektplan med angivelse av ressursbruk og kostnader per milepæl samt rapporteringsplan. Videre må prosjektorganisering og metodeverk for prosjektgjennomføring og kontroll dokumenteres.

Kostnadsplanen skal (der dette er relevant) omfatte bygging av testanlegg eller utrustning, drift, test- og verifikasjonsarbeid inklusive rapportering, samt eventuell nedrigging etter fullført prosjekt.

Det skal foreligge en komplett finansieringsplan, og det skal avklares hvem som bærer risiko for kostnadsoverskridelser samt sikrer fullføringen av prosjektet.

Prosjektet skal i tillegg til finansieringsplanen angi andre potensielle inntektsgivende poster som eksempelvis salg av kraft, varme eller fysiske produkter som blir produsert gjennom forsøksdriften, og eventuelle restverdier som kan realiseres etter prosjektet: Eksempelvis salg av testanlegg eller deler av dette.

Prosjektet må bidra vesentlig til teknologi- og kompetanseutvikling i Norge innenfor CO₂-håndtering.

6.3 Krav til søkere som kvalifiserer for støtte

Prosjektansvarlig (bedrift, forskningsinstitusjon) må være etablert i Norge, og søker må være en ansvarlig juridisk person, formelt registrert i foretaksregister eller tilsvarende i Norge.

Søkere skal dokumentere egen teknisk, finansiell og organisasjonsmessig evne til gjennomføring av prosjektet og til kommersialisering av teknologiene. Det vil bli stilt krav til søkere og prosjektdeltakere med hensyn til evne til gjennomføring og egenfinansiering, herunder hensiktsmessige samarbeidskonstellasjoner som styrker muligheten for markedsintroduksjon. Det vil bli stilt krav til industriell deltakelse fra leverandører og brukere nasjonalt og internasjonalt.

Det skal opplyses om eventuell annen offentlig støtte til omsøkte prosjekt.

Det vil bli benyttet internasjonale nettverk og referanser ved vurderinger av teknologi-konsepter.

Det bør foreligge planer om uavhengig tredjeparts verifikasjon av resultatene som oppnås gjennom prosjektgjennomføring og uttesting.

6.4 Krav til finansiering og støttenivå

Støtten vil bli gitt i samfinansiering med teknologieiere eller andre kilder og vil bli gitt under forutsetning om at prosjektet er fullfinansiert. Gassnova yter sin støtte i form av tilskudd.

Støtte vil kun bli gitt til fremtidig arbeid og kan ikke gis med tilbakevirkende kraft.

Tilskudd, herunder maksimale støttesatser og større enkelttildelinger, skal være innenfor statsstøttereguleringens rammer.

Tilskudd baseres på budsjett utarbeidet med basis i de til enhver tid gjeldende regler for utregning av timepriser gitt av Norges Forskningsråd.

Statsstøtteregelverket begrenser tillatt støtteintensitet, jf. EFTAs overvåkningsorgans retningslinjer for statsstøtte til FoUoI kap. 5. Som en generell regel må brutto støtteintensitet for industriell forskning ikke overskride 50 prosent av prosjektets støtteberettigede kostnader. Til finansiering av tekniske forundersøkelser som inngår i forberedelsene til industriell forskning eller til utvikling før konkurransesadiet, kan det tildeles støtte på inntil henholdsvis 65 prosent og 40 prosent av kostnadene forbundet med slike undersøkelser. Ved utvikling før konkurransesadiet tillates en brutto støtteintensitet på 25 prosent av de støtteberettigede kostnadene. Det kan tildeles støtte til innovasjon knyttet til organisering og metoder til bruk innen serviceindustri og til innovative klynger i tråd med bestemmelsene i FoUoI retningslinjene kap. 5.5 og 5.8. Det er i visse tilfeller adgang til å heve satsene for tillatt støtteintensitet, for eksempel dersom støttemottager er en SMB. Det vises til retningslinjene for FoUoI kap. 5.1.3, 5.2, 5.5 og 5.8.

Tilskudd skal være innenfor rammene av statsstøtteregelverkets rammer for kumulasjon av støtte jf. FoUoI retningslinjene kap. 8. Med kumulasjon av støtte menes tildeling av mer enn én type støtte på et bestemt investeringsprosjekt, dvs. de investeringer i anleggsmidler som er nødvendige for å realisere prosjektet. Kumulasjon av forskjelligstøtte, for eksempel fra ulike støttegivere må ikke medføre at maksimal tillatt støtteintensitet overskrides. Støtten kan ikke kombineres med såkalt *bagatellmessig* støtte til de samme støtteberettigede kostnadene i den grad de maksimalt tillatte grensene for støtteintensitets overskrides.

ESA skal på forhånd informeres og godkjenne tildelinger som for den enkelte støttemottager overskrider følgende grenser:

- 20 millioner EUR til grunnforskning per foretak per prosjekt
- 10 millioner EUR til industriell forskning per foretak per prosjekt
- 7,5 millioner EUR til øvrige prosjekter per foretak per prosjekt
- 5 millioner EUR til innovasjon knyttet til organisering og metoder til bruk innen serviceindustri per prosjekt per foretak
- 5 millioner EUR til innovative klynger per klynge

Tildelinger over disse grensene skal håndteres i samsvar med bestemmelsene i FoUoI retningslinjene kap. 7.

6.5 Teknologirettigheter

Søker skal dokumentere sin rettmessige adgang til teknologi som benyttes eller danner grunnlag for utviklingen.

Søker skal videre fremlegge en plan for eierskap og beskyttelse, herunder patentering, av resultater som fremkommer gjennom prosjektet.

Gassnova skal ikke ha eierskap til resultater som fremkommer.

7 Tilskudd

7.1 Vedtak

Gassnova yter tilskudd til tiltak basert på en skjønnsmessig vurdering av tiltakets art, av søker og av støttebehov. Omfanget av støtten må i tillegg tilfredsstillende statsstøttereguleringen under EØS avtalen, jf. pkt. 6. Støtten vil bli spesifisert i en kontrakt mellom Gassnova og mottaker av støtten.

Tilskudd ytes på betingelse av at støtten benyttes etter nærmere spesifiserte forutsetninger og at oppfyllelsen av disse verifiseres med hensiktsmessige rapporteringskrav. Tilskudd kan utbetales med terminbeløp når prosjektets omfang og varighet gjør dette hensiktsmessig. Utbetaling av terminbeløp gjøres betinget av tilfredsstillende milepel-rapportering av fremdrift, resultater og ressursanvendelse.

Tilskudd kan bli avkortet i mangel av tilfredsstillende rapportering. Tilskuddsmottaker kan også bli pålagt å tilbakebetale hele eller deler av tilskuddet dersom støtten ikke har blitt anvendt i samsvar med forutsetningene.

7.2 Tilskuddsbrev

Tilsagn om tilskuddsbeløp på grunnlag av innvilget søknad bekreftes med et tilskuddsbrev. Tilskuddsbrev sendes hver enkelt mottaker, eller til en instans som er legitimert til å formidle opplysninger om tilsagn videre. Tilskuddsbrevet med eventuelle vedlegg og Gassnovas kontrakt skal beskrive:

- formål og hva slags tiltak tilskuddet forutsettes benyttet til
- tilskuddsbeløp
- utbetalingsordning (tidspunkt(er), rutiner mv)
- vilkår for bruken av midlene, betingelser/frist for bortfall av tilsagn og eventuell frist for mottakeren til å akseptere vilkårene
- krav til rapportering og oppbevaring av dokumentasjon
- kontrolltiltak som kan bli iverksatt, med henvisning til bevilgningsreglementet § 10, dvs. at det overfor tilskuddsmottakeren tas forbehold om adgang for tilskuddsforvalteren til å føre kontroll med at midlene benyttes etter forutsetningene.
- reaksjonsformer dersom mottaker ikke opptrer i samsvar med forutsetningene for tilskuddet, tilbakebetalingsregler mv.
- forbehold om eventuelt for mye utbetalt tilskudd.

Tilskuddsbrev undertegnes av teknologidirektør i Gassnova.

7.3 Registrering av tilsagn m.m.

Tilsagn om tilskuddsbeløp skal registreres slik at Gassnova har oversikt over inngåtte forpliktelser.

8 Oppfølging av tilskudd

8.1 Utbetaling

Tilskuddsbeløp skal utbetales i henhold til Bestemmelser om økonomistyring i staten art. 6.3.5. Det skal ikke være anledning til å fremskynde utbetalinger, slik at mottakeren kan plassere tilskudd som rentebærende innskudd eller lån for å oppnå inntekter i tillegg til det bevilgede beløpet.

For investeringstiltak som det tar tid å gjennomføre, kan utbetaling skje i flere deler etter hvert som det mottas rapport om fremdriften.

Alle tilskuddsbeløp skal være attestert før utbetaling kan skje. Den som attesterer skal kontrollere at utbetalingsforslaget er i overensstemmelse med vedtaket om tilskuddet (tilskuddsbrevet), og at tilskuddsmottaker har sendt inn påkrevet dokumentasjon eller aksept av vilkår dersom det er stilt krav om det.

Gassnova skal følge bestemmelsene om systemer og rutiner ved utbetaling omtalt i kap. 3. i Bestemmelser om økonomistyring i staten av 12. desember 2003.

8.2 Tilbakebetaling

Gassnova skal etablere innkrevingsrutiner som sikrer tilbakebetaling, dersom en sluttavregning medfører at mottakeren skal tilbakebetale for mye utbetalt beløp. Der det er utbetalt for mye i fast årlig tildeling til et prosjekt som videreføres i etterfølgende år, kan tildelingen for etterfølgende år reduseres med et beløp tilsvarende det som er for mye utbetalt.

Gassnova kan kreve tilbakebetalt forholdsmessig andel av prosjektets finansiering eller gi avkortning av støttebeløp i tilfeller der det er oppstått kostnadsbesparelser i forhold til planene, eller det er realisert uforutsette inntekter til prosjektet.

8.3 Oppfølging og kontroll

Gassnova kan kreve tilleggsdokumentasjon og iverksette tiltak for å verifisere all informasjon som framlegges i forbindelse med søknad om støtte.

I forbindelse med tildeling av støtte vil Gassnova stille krav til rapportering om prosjektets framdrift, resultater og ressursanvendelse. Rapporter fra tilskuddsmottakere skal gjøre det mulig å vurdere graden av måloppnåelse i forhold til resultatkravene i tilskuddsordningen og prosjektets planer. Gassnova kan iverksette kontrolltiltak for å etterprøve slik rapportering og for å ivareta hensynet til at midlene benyttes etter forutsetningene.

Rapportering fra tilskuddsmottaker kan etter avtale erstattes eller suppleres med informasjon fra andre kilder hvis disse gir relevant og tilfredsstillende informasjon.

Gassnova kan stille krav til attestasjon fra autorisert revisor vedrørende regnskapsmessige forhold eller andre nærmere spesifiserte oppfølgingskriterier.

IV Andre bestemmelser

9 Økonomiske rammer for tilskuddsvirksomheten

Tilsagn om tilskudd vil bli gitt innenfor rammen av Gassnovas budsjett for det aktuelle år, samt i medhold av særskilt tilsagnsfullmakt når det måtte foreligge.

10 Forvaltningslovens bestemmelser

For tilskuddsvirksomheten gjelder forvaltningslovens bestemmelser med visse unntak. For avgjørelser knyttet til tilskuddsvirksomheten gjelder ikke forvaltningslovens regler om begrunnelsesplikt. Slike avgjørelser kan ikke påklages hva gjelder skjønnsutøvelsen. Det vises i denne sammenheng til Kongelig resolusjon av 17. desember 2004 Om opprettelse og fastsettelse av vedtekter og fullmakter for forvaltningsorganet Gassnova, samt forskrift til forvaltningsloven (forvaltningslovforskriften) §§ 21 bokstav f og 30 bokstav e.

11 Evaluering

Tilskuddsvirksomheten vil bli gjenstand for evaluering. Tilskuddsmottakere skal på anmodning fra Gassnova gjøre informasjon tilgjengelig slik at tredjepart kan gjennomføre en uavhengig vurdering av søknadsprosesser, tildeling, oppfølging, resultater samt andre forhold av betydning for evaluering av tilskuddsordningen.

12 Internkontroll

For å sikre korrekt saksbehandling ved tildeling og utbetaling av tilskudd, skal Gassnova ha systemer, rutiner og tiltak som blant annet har til oppgave å forebygge, avdekke og korrigere feil og mangler.

Tiltakene skal bidra til å sikre korrekt:

- registrering av faste data
- søknadsbehandling, herunder dokumentasjon av beregningsresultater
- registrering av gitte tilsagn om tilskudd, navn, beløp, intensitet, sektor, insentiveffekt jf. FoUoI Retningslinjene punkt 164 - 168.
- utbetaling av tilskudd til rett mottaker og til rett tid
- registrering i regnskapet
- behandling av dokumentasjon fra tilskuddsmottaker